

JRTR

JOURNAL OF RECREATION AND TOURISM RESEARCH
ISSN: 2148-5321

PARGASUR ŞELELESİ'NİN TURİZM POTANSİYELİ

TOURISM POTENTIAL OF PARGASUR WATERFALL

Zeki GÜRBÜZ^a

Özet

Farklı noktalardan farklı yüksekliklerden akan şelaleler ziyaretçilerine doğa harikası manzaralar sunmaktadır. Yükseltinin ve su kaynaklarının fazla olduğu Bingöl ilinde isimleri fazla bilinmese de çok sayıda şelale bulunmaktadır. Bu şelalelerden birisi de kayalık bir alandan yaklaşık 30 metre yükseklikten damlacıklar halinde aşağıya düşen Pargasur Şelalesi'dir. Bingöl iline bağlı Yayladere ilçesi Kalkanlı Köyü yakınlarında bulunan Şelale, kar sularının etkisiyle her yıl mayıs ve haziran aylarında canlandığından ziyaretçilerine doğal güzelliği ve su sesiyle huzur vermektedir. Bu çalışmada fotoğraf meraklıları ve doğa tutkunlarını cezbeden Pargasur Şelalesi'nin önemine değinerek turizm potansiyelinin artırılması hedeflenmiştir. Araştırmada katılımcı ve katılımcı olmayan gözlem ile elde edilen veriler sonucunda Pargasur Şelalesi'nin doğal ve tarihi çekiciliklere sahip olduğu, ziyaretçilerine farklı turizm türlerini sunduğu tespit edilmiştir. Çalışma da ayrıca Pargasur Şelalesi güzergâhında ulaşım da bozulmaların olduğu, yön levhalarının ve güvenlik bariyerlerinin de olmadığı belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında şelalenin etkin bir tanıtımının yapılması durumunda özellikle de Bingöl ili için önemli bir rekreasyon alanının olacağı ve bölge halkına da ekonomik kazanç sağlayacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pargasur Şelalesi, Turizm Potansiyeli, Bingöl

Abstract

Waterfalls flowing from different heights at different points offer their visitors wonderful views of nature. There are many waterfalls in Bingöl province, where the altitude and water resources are high, although their names are not well known. One of these waterfalls is Pargasur Waterfall, which falls from a rocky area in droplets from a height of approximately 30 meters. The waterfall, located near Kalkanlı Village in Yayladere district of Bingöl province, comes to life every year in May and June with the effect of snow waters, giving peace to its visitors with its natural beauty and the sound of water. In this study, it is aimed to increase the tourism potential by touching on the importance of Pargasur Waterfall, which attracts photography enthusiasts and nature enthusiasts. As a result of the data obtained through participant and non-participant observation in the research, it was determined that Pargasur Waterfall has natural and historical attractions and offers different types of tourism to its visitors. The study also determined that there were disruptions in transportation on the Pargasur Waterfall route and that there were no direction signs and safety barriers. In the light of this information, it is expected that if the waterfall is promoted effectively, it will become an important recreation area, especially for the province of Bingöl, and will provide economic gain to the people of the region.

Keywords: Pargasur Waterfall, Tourism Potential, Bingöl

Makele Geliş Tarihi: 20.04.2024 Makale Kabul Tarihi: 01.06.2024

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Zeki GÜRBÜZ (zeki_gurbuz23@hotmail.com)

^a Bingöl Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Bingöl/Türkiye (zeki_gurbuz23@hotmail.com), ORCID: 0000-0001-9780-7617

DOI: 10.5281/zenodo.12557553

1. Giriş

Turizm, günümüzde ivme kazanan sektörlerin başında gelmektedir (Pantiyasa vd., 2018: 155). Türkiye’de zengin doğal, kültürel ve tarihi kaynaklara sahip olması bakımından turizmin gelişimine imkân sağlayan koşulların çoğuna sahiptir. Türkiye, sahip olduğu bu kaynakları devreye sokması durumunda ise dünya pazarından daha fazla pay alması söz konusu olacaktır (Akova, 1997: 264). Turizm pazarından daha fazla pay alabilmenin yolu da turizm gelişim sürecinin ayrıntılı olarak bilinmesi ve bu süreçte turizme kaynak oluşturan değerlerin hangi turizm türlerine işaret ettiğinin belirlenmesi gerekmektedir (Kozak vd., 2013: 7).

Bireylerin farklı istek, arzu ve beklentilere sahip olmalarından dolayı turizm türleri “yaşlarına (gençlik, orta ve üçüncü yaş turizm), seyahat amaçlarına (deniz, kongre, yat ve termal turizm), ziyaret edildiği yere (iç ve dış), katılanların sosyo-ekonomik durumlarına (sosyal ve lüks turizm) ve kişi sayısına (bireysel, kitle ve grup turizmi)” göre sınıflandırılmıştır (Kozak vd., 2014: 13). Zaman içerisinde kitle turizminin olumsuz etkilerinin yaşanmaya başlanması nedeniyle de alternatif turizm türlerine olan talebin artmaya başladığı görülmüştür (Gülbahar, 2009: 152). Literatürde alternatif turizm türleri farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Genel olarak alternatif turizm türleri doğa (yayla, dağ, akarsu, av, nehir ve göl balıkçılığı, kış), inanç, kültür, fuar, festival ve kongre, spor, sağlık ve termal, yat, kuş gözlemciliği, üçüncü yaş, gençlik ve rekreasyonel turizm olarak sınıflandırmıştır (Akın Acuner, 2006).

Atayeter vd. (2019: 103) alternatif turizm türlerinin önem kazanmaya başlamasıyla birlikte doğal oluşumların daha fazla dikkat çekmeye başladığını, Aylar ve Zeybek (2018: 382) de doğal oluşumlar arasında yer alan şelalelerin bir ülkenin turizm potansiyeline katkıda bulunan doğal oluşumlardan birisi olduğunu ve turistler tarafından da en fazla ziyaret edilen yerlerin başında geldiğini ifade etmişlerdir.

Şelaleler genel olarak çalkantılı suyollarının bulunduğu dağlık alanlarda bulunmaktadır (Ortega-Becerril vd. 2019: 1199). Yüksek bir kesimden aşağıya düşen suların oluşturduğu görüntüyü izlemek amacıyla da şelaleleri ziyaret eden bireylerin sayısı da giderek artmaktadır. Bu ziyaretçilerin büyük bir çoğunluğu da genç ve yaşlılardan meydana gelmektedir (Hudson, 1998: 959).

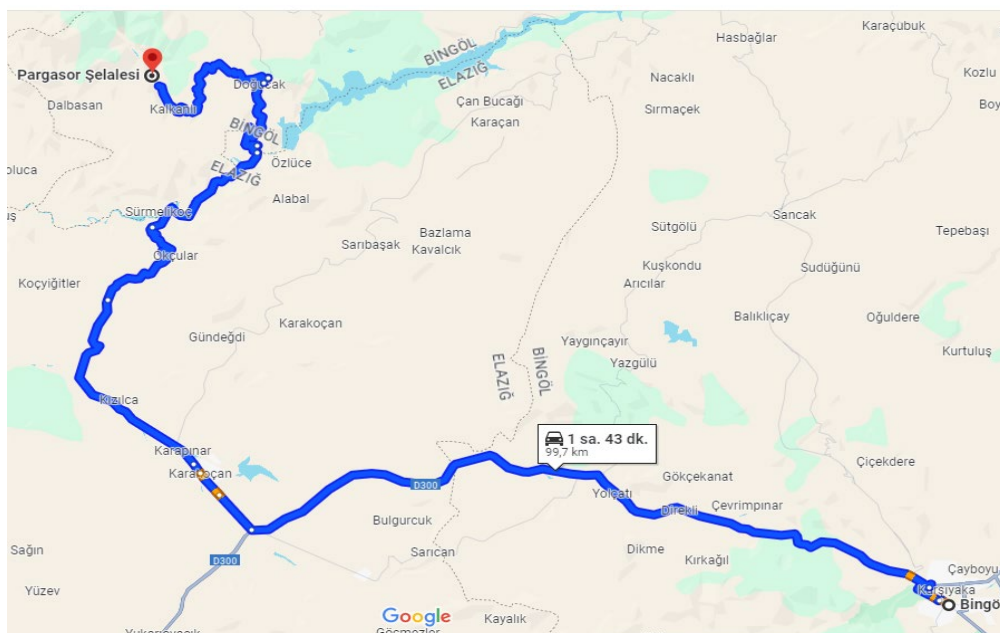
Çır, Pargasur, Karlıova Çatak ve Kürük Şelaleleri, yükseltinin ve su kaynaklarının fazla olduğu Bingöl ilinde öne çıkan doğal oluşumların başında gelmektedir. Bu şelalelerden

birisi olan Pargasur Şelalesi de yeşilin bütün tonlarını barındırması, ortalama 30 metre yüksekliğinde damlacıklar şeklinde aşağıya doğru akması (Gürbüz ve Gürbüz, 2022: 18-19), iki adet şapel, insan eliyle yapılmış bir mağarayı andıran bir adet yerleşim yeri ve iki adet de kaya mezarının olduğu bir yapı kompleksiyle dikkat çekmektedir (Tiryaki, 2019: 97).

Bu araştırma dört farklı bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde doğal oluşumlar arasında yer alan “şelale” kavramına ve “şelale turizminin” önemine dikkat çekilmiştir. İkinci bölümde Bingöl ili Yayladere İlçesinde bulunan Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan Pargasur Şelalesi’nin konumu, ulaşımı, doğal çevre özellikleri ve turistik potansiyeline yönelik açıklamalarda bulunulmuştur. Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemine (araştırmanın amacı, yöntemi ve alanı) değinildikten sonra dördüncü bölümde bölge halkı tarafından çok fazla bilinmeyen Pargasur Şelalesi ve yakın çevresinin turizm potansiyeli üzerinde durulmuştur. Araştırma Bingöl ilinin turizm planlamalarında Pargasur Şelalesi’nin değerlendirilmesine yönelik sorunlar, öneriler ve sonuç bölümüyle sonlandırılmıştır.

2. Pargasur Yapı Kompleksi

Pargasur, kendi içerisinde iki adet Şapel (küçük ibadet yeri), bir adet Niş (oyuk), iki adet Kaya Mezarı ve bir adet de şelale barındırması sebebiyle kompleks bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 1. Pargasur Şelalesi'nin Konumu

Kaynak: Şelale'nin konumu Google Maps'te hazırlanmıştır.

Pargasur Şelalesi Bingöl ili Yayladere İlçesi Kalkanlı Köyü yakınlarında bulunmaktadır. Bingöl il merkezine yaklaşık 100 km, Yayladere ilçe merkezine de 17 km mesafede bulunmaktadır. Pargasur Şelalesine Bingöl il merkezinden gidecek ziyaretçilerin Elazığ iline bağlı Karakoçan ilçesinden Bingöl Özlüce Barajı civarından geçtikten sonra Kalkanlı Köyü sınırları içerisinde yer alan Gürükçeşme mevkiinde bulunmaktadır. Şelaleye gidilen yol Özlüce Baraj Gölüne kadar tek şerit halinde yer yer engebeli, Özlüce Baraj Gölünden sonra da Aydınlar Köyü'nden itibaren stabilize yol olarak devam etmektedir. Pargasur Şelalesi'ne gidilen yol eğimli olduğundan ziyaretçiler için tehlike oluşturmaktadır. Araçlar için yol kenarlarında ise herhangi bir güvenlik bariyeri ve yön levhaları da bulunmamaktadır. Ziyaretçiler araçları ile şelaleye yakın bir yere kadar gidebilmektedir. Ortalama 300 metrelik patika bir yolu da yaya olarak gitmek zorundadırlar. Şelaleye yaya olarak yürünen patika yol eğimli olup ziyaretçilerin daha rahat yürüyebilmeleri için de toprak veya beton basamaklar bulunmamaktadır. Pargasur yapı kompleksi ana kaya üzerinde oyulmuş bir adet niş, iki adet kaya mezarı, iki adet şapel ve insan eliyle yapılmış olan mağaraya benzeyen bir adet yerleşim yerinden oluşmaktadır. Pargasur Şelalesi, 70 metre yüksekliğinde ve 150 metre genişliğinde, doğu batı uzantılı olan bir ana kayanın tam ortasından yaklaşık olarak 30 metre yüksekliğinde akmaktadır (Tiryaki, 2019: 97).

Şekil 2. Pargasur Yapı Kompleksi

Kaynak: Fotoğraf yazar tarafından çekilmiştir.

Pargasur yapı kompleksinin hemen önünde doğu-batı uzantılı bir akarsu bulunmakta ve şelaleden akan sular da bu akarsuya karışmaktadır. Mart ayında eriyen kar suları ve nisan ayında da yağmur sularının etkisiyle önündeki akarsuyun sutaşıma kapasitesinin artmaya başlamasıyla birlikte şelaleye yürüme mesafesi zorlaşmaktadır. Bu amaçla da ziyaretçilerin şelaleyi en yoğun ziyaret etme zamanları da Mayıs ve Haziran aylarına denk gelmektedir.

Şekil 3. Pargasur Şelalesi ve Yakın Çevresi

Kaynak: Fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.

3. Yöntem

Paragsur yapı kompleksi sahip olduğu doğal ve tarihi kaynakları ile bu kaynakların işaret ettiği birden fazla turizm türünü içermesi dikkate alınarak araştırmanın alanı olarak seçilmiştir. Pargasur Şelalesi Bingöl il merkezine yaklaşık olarak 100 km, Yayladere ilçesine ise 17 km mesafededir. Şelale turizmine hitap etmenin yanı sıra avlanmak, dinlenmek, eğlenmek, fotoğraf çekmek, resim ve piknik yapmak isteyenlerin de mekânı haline gelmiştir. Bu amaçla şelale ve çevresinin doğal dokusunun bozulmadan ziyaretçilerin beklentilerine uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalara da başlanmıştır. Bu çalışma da sahip olduğu doğal ve tarihi yapısı ile yerel halk tarafından çok az bilinen Pargasur Şelalesi'nin turizme kazandırılması amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda Bingöl ili Yayladere ilçesinde yer alan Pargasur Şelalesi'nin turizm planlamalarında değerlendirilmesi sonucunda bölge halkına ekonomik gelir sağlayacağı düşünülmektedir.

Bir çalışmada araştırmacının herhangi bir rolünün olmadığı, bu ortam içerisindeki ziyaretçilerle hiçbir temasta bulunmadığı ve amacının sadece gözlemlemek olduğu tekniğe katılımcı olmayan gözlem denilmektedir. Bu çalışmada şelale ve yakın çevresinin sahip olduğu doğal ve tarihi kaynaklar ile bu kaynakların işaret ettiği turizm türlerinin belirlenerek turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda Pargasur Şelalesi ilk olarak 30 Haziran 2023 tarihinde ziyaret edilmiştir. Katılımcı olmayan gözlem türünün özellikleri dikkate alınarak ziyaretçiler ile temasta bulunulmadan şelale ve yakın çevresindeki farklı noktalardan gözlemlenerek notlar alınmıştır. Araştırmada hedeflenen bu amaca ulaşılabilmesi için de Pargasur Şelalesi'ni ziyaret eden ziyaretçilerle aynı ortamda bulunulmasına ve bu doğal ortama da uyum sağlayabilmelerine olanak sağlayan veri toplama tekniğine gereksinim duyulmuştur (Metin vd., 2023: 221). Alan araştırmalarında özgün veri toplama tekniği olan katılımcı gözlem tekniğinde sadece doğrudan gözlem yoluyla değil aynı zamanda gözlenen ile sosyal ilişkiler içerisinde olunması gerekmektedir (Kiril, 2020: 75). Nitel gözleme yönelik araştırmaların bu özelliği dikkate alınarak 30 Mart 2024 tarihinde Pargasur Şelalesi'ne ziyaretçilerin olduğu bir zamanda tekrar gidilmiş ve bu süreçte de ziyaretçilerin doğal ortama olan uyumları katılımcı gözlem türünün özellikleri dikkate alınarak notlar alınmıştır (Civelek vd., 2013: 26; Sunar vd., 2018: 1426).

4. Pargasur Şelalesi'nin Turizm Potansiyeli

Pargasur yapı kompleksinin bulunduğu alan farklı doğal ve tarihi kaynakları barındırmaktadır. Pargasur Şelalesi ve yakın çevresi sahip olduğu doğal ve tarihi kaynakları ile başta şelale turizmi olmak üzere, doğa, kırsal, mağara, inanç, kamp ve karavan gibi farklı turizm türleriyle öne çıkmaktadır.

4.1. Kırsal Turizm Potansiyeli

Kırsal turizm bileşenlerinin çoğunu barındıran Pargasur yapı kompleksi ziyaretçilerine farklı imkânlar sunmaktadır. Kırsal turizm bileşenlerinden birisi de kırsal alanlardır. Kırsal alanlar bir bölgenin sahip olduğu ormanlar, dağlar, su kaynakları ve doğa manzaralarıdır. Pargasur yapı kompleksinin bulunduğu alanın etrafının yüksek dağlarla çevrili olması, meşe ağaçlarına sahip ormana ve şelale gibi “kırsal alan” bileşenlerinin çoğuna sahiptir. Şelale ziyaretçilerine hemen yanı başındaki akarsuda balık avcılığı, hiking ve trekking gibi yürüyüş imkanı ve bisiklet binme gibi kırsal etkinlik unsurları sunmaktadır (Çeken vd., 2007: 7). Kırsal turizme kaynak oluşturan bu gibi alanlar kırsal

bölgelerin ulaşım ve altyapı olanaklarının gelişmesine, doğal yapısının korunmasına ve ekonomik anlamda da kalkınmasına katkıda bulunmaktadır.

4.2. Mağara Turizm Potansiyeli

Pargasur yapı kompleksi içerisinde duvarları çok sayıda oyma sanatı ile süslenmiş Kalkanlı Köyü Mağaraları bulunmaktadır (Fırat Kalkınma Ajansı, 2012: 33). Kayalıklar içerisinde yer alan Kalkanlı Köyü Mağaraları İlk Çağ'daki insanlar tarafından barınak olarak kullanılmaktadır (Tiryaki, 2008: 77). Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan Kalkanlı Mağaraları her ne kadar turizme açılan mağaralar arasında yer almasa da sahip olduğu özellikler nedeniyle gelecekte bölgesel anlamda da olsa aktif olarak turizme kazandırılması beklenmektedir.

4.3. İnanç Turizm Potansiyeli

Pargasur yapı kompleksinde, *“büyük kiliselerin içinde bir azizin adına ayrılmış küçük ibadet yeri”* olarak ifade edilen iki adet Şapel, *“duvar içinde bırakılan oyuk”* anlamına gelen bir adet Niş ve iki adet de Kaya Mezarı mevcuttur (TDK, 2024). Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan Şapel, Niş ve Kaya Mezarları gibi bu yapılar inanç turizmine kaynak oluşturması bakımından büyük önem arz etmektedir. Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan bu değerlerin öncelikli olarak mevcut durumlarının tespit edilmesi ve inanç turizm potansiyeline yönelik pazarlama faaliyetlerinin de geliştirilmesi gerekmektedir (Okuyucu ve Somuncu, 2013: 633).

4.4. Şelale Turizm Potansiyeli

Şelaleler, eşsiz bir güzelliğe sahip olmaları bakımından önemli doğal turistik çekicilikler olarak kabul edilmektedir. Şelaleler bakımından zengin olan ülkelere birisi de Türkiye'dir. Türkiye'de şelalelerin bazıları iç ve dış turizmde tanınırken bazıları da sadece yerel ölçekte kalmıştır (Polat vd., 2012: 205). Bingöl ili Yayladere ilçesinde yer alan Pargasur Şelalesi de günümüzde yerel ölçekte kalan şelalelerden birisidir. Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan Pargasur Şelalesi Bingöl iline bağlı Yayladere ilçesi Kalkanlı Köyü yakınlarındaki Gürükçeşme mevkiinde bulunmaktadır. Şelalenin en önemli özelliği yaklaşık olarak 30 metre yüksekliğinde damlacıklar halinde aşağıya doğru akmasıdır. Şelale sadece turistik özellikleri ile ön plana çıkmayıp aynı zamanda bilimsel araştırmalar için açık bir laboratuvar olma özelliği taşımaktadır. Şelalenin bulunduğu alana kar yağışlarının fazla olması, karın uzun bir süre yerde kalması, ilkbahar ayında kar erimeleri ve aşırı yağmurların yağması nedeniyle de ulaşım çok güçtür. Bingöl coğrafyası

için önemli bir çekici unsura sahip olan Pargasur Şelalesi doğal yaşama zarar verilmeden turizme kazandırılması durumunda ilin ekonomisine katkıda bulunabileceği doğal oluşumların başında gelmektedir.

Şekil 4. Pargasur Şelalesi

Kaynak: Fotoğraf yazar tarafından çekilmiştir.

4.5. Doğa Turizm Potansiyeli

Doğa turizmi, genel olarak doğal alanlara yapılan geziler olarak ifade edilmektedir. Doğa turizminde temel amaç doğal kaynaklarının tanıtılması ve korunmasıdır. Doğa turizmi, dağcılık, yaban hayatı, su sporları, manzaranın bütünlüğüne yönelik doğal tabanlı aktiviteleri içermektedir (Kiper ve Arslan, 2007: 166). Doğa turizminin en önemli özelliklerinin başında dört mevsim yapılabilen bir turizm çeşidi olması gelmektedir (Oktay vd., 2016: 47). Pargasur Şelalesi de yeşilin neredeyse bütün tonlarını barındırması sayesinde fotoğrafçıların ilgi odağı haline gelmiştir. Şelalenin bulunduğu alan doğaseverler tarafından mesire alanı olarak da kullanılmaya başlanmıştır. Dağcılık aktivitelerinin de mevcut olduğu şelalede doğal yaban hayatı da ziyaretçilerin seyrine sunulmuştur.

4.6. Kamp/Karavan Turizm Potansiyeli

Kamp ve Karavan Turizmi, alternatif turizm türlerinden birisi olup aslında “*kamp*” ve “*karavan*” gibi iki farklı kavram olarak nitelendirilmektedir. Kendi içerisinde farklı özellikleri barındıran alternatif turizm türünün en temel özelliği ise “*her gelir düzeyindeki*

bireylerin” katıldığı bir turizm faaliyeti olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında kampçılık alt gelir düzeyindeki; karavan ise belli bir yaşı üzerinde ve daha fazla zamana sahip olan bireyler tarafından daha fazla tercih edildiği anlaşılmaktadır (Akpur ve Zengin, 2019: 5). Pargasur yapı kompleksinin bulunduğu alan ziyaretçilerine farklı doğal güzellikler sunmaktadır. Şehrin kalabalığından kaçmak ve doğa içerisindeki deneyimlerini artırmak isteyen bireyler Şelale’yi ziyaret etmekte, bu alanda çadır kurmakta veya karavanları ile birlikte gelmektedirler.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Pargasur Şelalesi’nin doğal ve tarihi çekiciliklerinin araştırarak turizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Pargasur Şelalesi’ni önemli kılan nedenlerin başında doğal dokusunun bozulmaması gelmektedir. Şelale, farklı doğal ve tarihi çekiciliklere sahip olması nedeniyle de birden fazla turizm türüne ev sahipliği yapmaktadır.

Şerefoğlu (2009) kırsal kalkınma ve kırsal turizmin birbirlerini tamamlayan iki kavram olduğunu, bir bölgenin sahip olduğu kırsal turizm potansiyeline yönelik politikaların uygulanabilmesi için de kırsal kalkınmanın bileşenlerinin tamamına sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Pargasur Şelalesi ve yakın çevresi ormanlık bir alana ve zengin su kaynaklarına sahip olması, balık avcılığı, bisiklet binme, yürüyüş yapma gibi kırsal turizm bileşenlerinin çoğunu içermesi sebebiyle Bingöl ilindeki kırsal turizm potansiyelinin yüksek olduğu Şelalelerin başında gelmektedir. Bir bölgede kırsal turizm içerisindeki ürün çeşitliliğinin artmaya başlaması o bölgenin kırsal kalkınmasına olumlu etkilerinin olacağı anlamına gelmektedir. Kırsal bileşenlerinin çoğuna sahip olan Pargasur Şelalesi ve yakın çevresinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi durumunda kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin sosyal ve ekonomik refahlarına katkıda bulunacağı beklenmektedir (Şerefoğlu, 2009: 16).

Yapı kompleksi içerisinde bulunan Kalkanlı Köyü Mağaraları duvarlarının oyma sanatı ile süslendiği ve İlk Çağ’da yaşayan bireyler tarafından barınak olarak kullanılması sebebiyle “*mağara turizm türüne*” ilgi duyan bireyler tarafından ziyaret edilmektedir. Kalkanlı Mağaralarının öncelikli olarak arkeolojik veya kültürel değer taşıdığının belirlenmesi gerekmektedir. Akabinde mağaraya girişinin ve çevresinin ziyaretçilere uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Kalkanlı Mağaralarının turizm potansiyeline sahip olduğu bu potansiyelin artırılması için de reklam ve tanıtımının yapılması, alt yapı ve üst

yapı olanaklarının iyileştirilmesi gerekmektedir (Arpacı vd. 2012: 64).

Türbe, kilise, cami, tapınak, mezar gibi unsurlar bir bölgenin inanç turizmine kaynak oluşturan değerlerin başında gelmektedir. Pargasur yapı kompleksi içerisinde “ibadet yeri” anlamına gelen Şapel ve Kaya Mezarları gibi bu yapılar da *“inanç turizm türüne”* kaynak oluşturmaktadır. Yapı kompleksi içerisinde yer alan bu yapılara yönelik gerekli tedbirlerin alınması, tanıtımlarının yapılması durumunda ilin inanç turizminde önemli çekim merkezlerinin başında geleceği beklenmektedir. Bu yapıların inanç turizmine kazandırılması sonucunda da bölge halkına başta ekonomik olmak üzere sosyal ve kültürel anlamda önemli katkılar sağlayacağı beklenmektedir (Sezer ve Öztürk, 2014: 471).

Pargasur yapı kompleksi içerisinde yer alan Pargasur Şelalesi, yeşilin bütün tonlarını barındırması, fotoğrafçıların ve ressamların ilgi odağı haline gelmesi, doğaseverler tarafından mesire alanı olarak da kullanılması, dağcılık aktivitelerinin mevcut olması sebebiyle ziyaretçilerine *“doğa turizm türünü”* sunmaktadır. Köroğlu ve Karaman (2014) bir bölgede turizmin gelişmesi için en önemli unsurun doğada bulunan ürünler olduğunu ve bunların da korunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu amaçla da öncelikli olarak Pargasur Şelalesi ve yakın çevresindeki doğal değerlerin korunması gerektiği ve konuda da tüm paydaşların duyarlı olması gerekmektedir.

Bingöl ilinin doğal oluşumları arasında yer alan Pargasur Şelalesi, Pargasur yapı kompleksi içerisindeki en önemli unsurdur. Pargasur Şelalesi ve yakın çevresi farklı doğal, tarihi ve kültürel kaynakları barındırmasıyla öne çıkmaktadır. Şelaleden 30 metre yükseklikten aşağıya düşen su ziyaretçilerine muhteşem bir görüntü sunmaktadır. Pargasur Şelalesi’ne yakın olan köyler geçim kaynakları bakımından çok zengin değildir. Bundan dolayı Şelalenin turizm potansiyelinin ekonomik değere dönüşmesi durumunda bölge halkının refahına katkıda bulunması bakımından büyük önem arz etmektedir (Akçaoğlu ve Zaman, 2021: 102). Ancak Pargasur Şelalesi yol güzergâhının fazla engebeli olmasından dolayı ulaşımın çok güç olması, yön levhalarının ve güvenlik bariyerlerinin yeterli seviye de olmaması ve doğal görünümüne zarar verilmeye başlanması gibi ciddi sorunlar arz etmektedir. Bingöl ili Yayladere İlçesinde bulunan Pargasur Şelalesi ve yakın çevresinin turizme kazandırılması adına yapılması gerekenleri özetlemek gerekirse;

- Öncelikli olarak Pargasur Şelalesi ve yakın çevresinin doğal dokusunun bozulmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Şelalenin öncelikli olarak Bingöl İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü olmak üzere turizmde yer alan tüm paydaşlar tarafından etkin bir şekilde tanıtımının yapılması gerekmektedir.
- Şelaleye gidilen yollarda yön levhalarının olmadığı ve güvenlik bariyerlerinin de bulunmadığı tespit edilmiştir.
- Elazığ iline bağlı Karakoçan ilçesinden sonra ulaşımın tek yönlü olduğu ve Aydınlar Köyünden sonraki yolda da bozulmaların olduğu görülmüştür.
- Şelalenin bulunduğu doğal ortamların birbiriyle olan bağlantıları tespit edilerek turizm planlamalarının da bu doğrultuda yapılması gerekmektedir.
- Tarihi, kültürel ve doğal çevre özellikleri dikkate alınarak turizm potansiyelinin belirlenmesi gerekmektedir.
- Pargasur Şelalesi'ni net görülebildiği yüksek kesimlere seyir teraslarının yapılması gerekmektedir.
- Son olarak da şelaleye yönelik sorunlar giderildikten sonra da ziyaretçilerin daha fazla ve eğlenceli zaman geçirebileceği tesislerin de inşa edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma Bingöl coğrafyasının önemli doğal çekici unsurlarından birisi olarak kabul edilen Pargasur Şelalesi ve yakın çevresinin turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma Pargasur Şelalesi ve yakın çevresine yönelik SWOT analizinin yapılması, şelaleyi ziyaret edenlerin algılarının ölçülmesine yönelik çalışmalar ile daha da geliştirilebilir.

Kaynakça

- Acuner, Ş. A. (2006). Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı içerisinde alternatif turizm türlerinin yeri. *Verimlilik Dergisi*, (4), 1-12.
- Akçaoğlu, N. K. ve Zaman, M. (2021). Çağlayan şelalesi'nin rekreasyonel potansiyelinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(Özel Sayı), 87-105.
- Akova, İ. (1997). Türkiye'de turizmin önemi ve ekonomideki yeri. *Türk Coğrafya Dergisi*, (32), 263-280.
- Akpur, A. ve Zengin, B. (2019). İznik gölü ile çevresinin kamp ve karavan turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *TURAR Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 4-20.
- Arpacı, Ö., Zengin, B. ve Batman, O. (2012). Karamanın mağara turizmi potansiyeli ve

- turizm açısından kullanılabilirliği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 59-64.
- Atayeter, Y., Yayla, O., Tozkoparan, U. (2019). Gümüşhane tekke(çorçol) şelalesi ve turizm potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(42), 103-122.
- Aylar, F. ve Zeybek, H. İ. (2018). Çorum ili doğal turistik çekicilikleri destinasyonuna bir katkı: susuz (güm güm) şelalesi. *TÜCAUM*, 30, 382-400.
- Civelek, M., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2013). Agro-turizm ve sürdürülebilirlik ilişkisi: muğla yöresindeki tatuta çiftliklerinde bir araştırma. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 1(3), 22-32.
- Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T. (2007). Kırsal kalkınmada yeni bir yaklaşım kırsal turizm ve türkiye'ye yönelik teorik bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Fırat Kalkınma Ajansı (FKA), (2012). TRB1 bölgesi sürdürülebilir turizm stratejisi ve eylem planı.
- Gülbahar, O. (2009). 1990'lardan günümüze türkiye'de kitle turizminin gelişimi ve alternatif yönelimler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 151-177.
- Gürbüz, Z. ve Gürbüz, O. (2022). Turizme Kaynak Oluşturan Değerler: TRB1 Bölgesi. Ankara: İKSAD Yayınları.
- Hudson, B. J. (1998). Waterfalls resources for tourism. *Annals of Tourism Research*, 25(4), 958-973.
- Koroğlu, Ö. ve Karaman, S. (2014). Doğaya dayalı turizm faaliyetlerinin gelişiminde toplum temelli doğal kaynak yönetiminin önemi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 95-106.
- Kiper, T. ve Arslan, M. (2007). Anadolu'da doğa turizmi kapsamında doğa yürüyüşü güzergâhlarının belirlenmesinde örnek bir çalışma. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 165-174.
- Kiril, İ. (2020). Emek sürecinde cinsiyet olgusu: Antalya turizm sektörüne dair bir çözümleme. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Denizli.
- Kozak, M. A., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- Kozak, N., Kozak, M. A. ve Kozak, M. (2014). Genel turizm bilgisi ilkeler kavramlar. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset*.
- Metin, M., Durmuş, M.N. ve Durmuş N. (2023). Nitel Araştırma Süreci ve Uygulamaları - "Nitel Gözlem". Elazığ: Asos Yayınları.
- Oktay, K., İşlek, E. ve Yaşar, U. (2016). Kastamonu'da doğa turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 9(2), 47-54.
- Okuyucu, A. ve Somuncu, M. (2013). Türkiye'de inanç turizmi: bugünkü durum, sorunlar ve gelecek. *In International Conference on Religious Tourism and Tolerance*, 9(12), 627-643.

- Ortega-Becerril, J. A., Polo, I. ve Belmonte, A. (2019). Waterfalls as geological value for geotourism: the case of ordesa and monte perdido national park. *Geoheritage*, 11(3), 1199-1219.
- Pantiyasa, I. W., Pradana, G. Y. ve Nale, O. B. (2018). Tourists perception about tourist attraction of waterfall in the village of senaru district of bayan north lombok. *Universal Journal of Management*, 6(5), 155-164.
- Polat, S., Karğı, S. ve Güney, Y. (2012). Gümüşsu homa şelalesi çivril-denizli. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 203-216.
- Sunar, H., Gökçe, F., Gökçe, H. ve Şahin, M. (2018). Alternatif turizm türü olarak yamaç paraşütü potansiyeli: hatay örneği. *VII. Ulusal III. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu*, 1422-1429, İskenderun-Hatay.
- Sezer, İ. ve Öztürk, B. (2014). İnanç turizmi bağlamında yapılan ziyaretlerin mekânsal etkileri üzerine ev sahibi toplumun geliştirdiği tepkiler: boztekke köyü (giresun merkez ilçe) örneği. *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÜCAUM) VIII. Coğrafya Sempozyumu*, 463-472, Ankara.
- Şerefoglu, C. (2009). Kalkınmada kırsal turizmin rolü- 2007-2013 yılları arasında ülkemizde uygulanacak olan IPARD kırsal kalkınma programındaki yeri, önemi ve beklenen gelişmeler. Tarım ve Köy işleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık tezi, Ankara.
- Tiryaki, S. (2008). Bingöl eski çağ tarihi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tiryaki, S. (2019). Bingöl-Yayladere (Pargasur) yöresinden yeni keşifler: kaya şapelleri, yerleşim alanı ve kaya mezarları. Tarih Yolunda Bir Ömür: Ergün Öz Akçora Armağanı. İstanbul: Hiper Yayın, 1, 95-110.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (TDK), (2024). Güncel Türkçe Sözlük, Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>. [Erişim Tarihi, 02.03.2024].

Etik Kurul İzni

Araştırmada etik kurul onayı veya yasal/özel izin gerektiren herhangi bir durum olmadığından etik onaya ihtiyaç duyulmamıştır.

Katkı Oranı Beyanı

Tek Yazar: % 100

Çıkar Çatışması Beyanı

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.